■ స్ఫూర్తి

రాయలసీమ ఉరుము పాటలు

మంగళం పాటలు

చిగిచర్ల కృష్ణారెడ్డి

ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో మూడుప్రాంతాలలో రాయలసీమ ఒకటి. ఒక్కొక్క ప్రాంతంలో ప్రత్యేకమైన పాటలున్నాయి. మిగిలిన తెలంగాణా, కోస్తా ప్రాంతాలలో ఆయా ప్రాంతాలను- ప్రతిబింబించే పాటలున్నాయి. తెలంగాణాలో ఒగ్గుకథా గేయాలు, కోస్తా ప్రాంతంలో పడవపాటలు తప్పెటగుళ్ళు నృత్యకళాకారులు పాడే పాటలుప్రత్యేకం. రాయలసీమలో ముఖ్యంగా అనంతపురం జిల్లాలో ఉరుము వాద్యం ప్రత్యేకం. చర్మవాద్యాలలో ముఖ్యమైంది ఉరుములోళ్ళు కాడ్డే ఉరుమాలోలు మాలకులంలో ఒక తెగ గ్రామదేవతలైన గంగమ్మ, బామ్మయ్య, అక్కదేవతలు, వీరనారాయణస్వామి, పోతలయ్య కాటమయ్య మొదలగు గుడుల దగ్గర కొలువులు చేస్తారు. ప్రతి మంగళవారం, సోమవారాలలో ఉరుము వాద్యం వినిపిస్తుంది. ప్రతి మంగళవారం గంగమ్మ దేవతదగ్గర ఉదయం 10 గంటలకు పూజ మొదలవుతుంది. పూజారికి పూనకం తెప్పించటానికి ఉరుముగతులు పాటలు అవసరమవుతాయి. రాత్రి 10 గంటలకు మంగళంపాట పాడుతారు. ఆ తర్వాత భక్తులు అంతాకలిసి బోజనాలకు వెళతారు. అంత వరకు పూజారి వక్కపొడ్డుతో భక్తులకోర్కెలు తీర్చే విదానాలు తెలపుతు ఉంటారు. ఉరుము కళాకారులు పాడేపాటలలో మంగళం పాట ప్రత్యేకం. లయరాగ తాళాలతో గానముంటుంది. పల్లవి ఎత్తుగడ ప్రత్యేకం అలాంటి పాటను చదవండి- కానీ మంగళం పాట కళాకారులు పాడే సమయంలో వింటే ఆపాట గాన ప్రత్యేకత తెలుస్తుంది.

మంగళం పాట

జయ జయ మంగలం నిత్య సుబమంగలం
జయజయ మంగలం నిత్య సుబమంగలం ॥ జయ॥

బాలు బోలు మట్టెలు బాలుబోలు మట్టెలు
బొమ్మంచు సీరలు బార వరమగగ్గు నీకారతి ॥ జయ॥

నీలి సీరలు కడితివి నీలిరవికలు తొడిగితివి
నిలువెల్ల బంగారు సొమ్ములు నువుపెట్టి
తనుకుతనుకుగ మెరిసేటి తనుకుపాపిటి బొట్టు
తగునమ్మ సుబరావుపేరు గంగమ్మకూ ॥జయ॥

అరుగురురాజులు అరుగురు రాజులు
అకసిన్నీ రాజులమ్మ నీకారతి ॥జయ॥

తెల్లటి సీరలు తెల్లటి సీరలు
తెలపల్ల బంగారు సొమ్ముపెట్టి
తనుకు తనుకున మెరిసేటి తనుకుపాపిటి బొట్టు
తగునమ్మ పెదకొట్ల చౌడమ్మకూ ॥జయ॥

వక్కొక్క జల్లోన వజ్రకాంతి లింగాలు
వక్కొక్క జల్లోన సూర్యకాంతి లింగాలు
జడజడ సూస్తేను నవకోటి లింగాలు
తగునమ్మ ముస్తూరినలకాటి మయ్యకు ॥జయ॥

అర్జునుడు బీముడు నకులుడు దర్మరాజు
సహదేవుడు సాయక పద్నాలుగేండ్లు
తపుసుండిన కొండ అటువంటికొండలే
తగనమ్మ చిల్లారి నలకాటి మయ్యకు ॥జయ॥

దట్టి మీదాంకిడి దాకేల పిండాము
దస్తుకుడు దాదులూరి పోతలయ్య
మైసూరి మందాన మిడి మాలదేవత
నసనకోట ముత్యాలమ్మ నీకారతి ॥జయ॥

భూమికి దాడ్డది భూలోక శక్తి
బుక్కచార్ల నల్లాలమ్మ నీకారతీ ॥జయ॥

వల్లబాట తీసుకుని కిన్నెర్ల మీటుకుంటూ
వగలవాడు కదిరి నరసిమ్మ నీకారతీ ॥జయ॥

యేడుకొండల వాడు యెయ్యంకటేసుడు
దిగవ తిరపతి మేలేటి గోవిందరాజులు
అలివేలి మంగపతి బీబీనాంచారికీ
నీకారతి ॥జయ॥

మడులు మోపిరి కొండ మట్లోన నెలకొన్న
మగుడుపల్లి బయన్ని నీకారతీ ॥జయ॥

తాతలనాటి దైవమంట తాటిచెర్ల పెద్దమ్మ
చంద్రగుత్తాలమ్మ మేటికోర్ల పెద్దమ్మ
భూమికి దాడ్డది భూలోక శక్తి నీకారతి ॥జయ॥

అక్కలకు తమ్ముడు గంగలకు తమ్ముడు
గనుడు పోతలయ్య నీకారతీ ॥జయ॥

విన్ను యీశ్వరునికి రానీనా బెమ్మకు
ముగ్గురు కైమూర్తులకు మూల విరాట్టువంట
ఆదిశక్తి మాతా పెద్దమ్మ నీకారతీ ॥జయ॥

ఇలాంటి మంగళం పాటలు అన్ని జానపదకళారూపాలలో చివరిగా పాడుతారు. ఒక్కో కళారూపంలో పాడేవిదానం ప్రత్యేకం. ఈనాడు మంగళంపాటలు పాడటం అడుగంటిపోతుంది. మన ఆచార సంప్రదాయాలలో మంగళహారతులు పెళ్ళిళ్ళలో పాడటం కూడా అడుగంటి పోతున్నాయి. అలాంటి పాటలు మరుగున పడిపోకుండా భావి తరాల వారికి అందిచే కార్యక్రమంలో మీరంతా పాల్గొనగలరని ఆశిస్తూ...